

Motion

1975/76:2560

av herr Bohman m. fl.

med anledning av propositionen 1975/76:178 om ändrade avdragsregler för egenavgifter, m. m.

Motionens huvudsakliga innehåll

Förslaget i propositionen 1975/76:178 om ändrade avdragsregler för egenavgifter m. m. står i princip i överensstämmelse med vad moderata samlingspartiet begärt i detta hänseende sedan riksdagen i enlighet med den s. k. Haga II-uppgörelsen mellan socialdemokraterna, centern och folkpartiet beslöt ta bort taket på 7,5 basbelopp vid utdebitering av socialförsäkringsavgifter. Förslaget är ägnat att minska de orimligheter som blev följden härav och av att avgifter tas ut på belopp som erlagts i avgift.

Regeringsförslaget är på flera punkter oklart och ytterligare ett exempel på ett otillräckligt genomtänkt lagförslag. Trots de i propositionen föreslagna ändringarna kommer en egenföretagare med en inkomst motsvarande en genomsnittlig industriarbetarlön redan i år att drabbas av en marginals katt på ca 75 procent. Enligt vår uppfattning är detta en oacceptabelt hög marginals katt som negativt påverkar lusten till arbete och företagande.

Moderata samlingspartiet har tidigare i år begärt att taket på socialförsäkringsavgifterna skall återinföras. Detta krav har tyvärr under våren avvisats av riksdagen. I denna motion begär vi att de verkliga egenavgifterna – inte schablonmässigt beräknade sådana – skall ligga till grund vid fastställande av definitiva avgifter. Vi begär kompletterande regler för de fall, där båda makarna har sin utkomst av rörelsen. Vi begär vidare att avdragsschablonen skall fastställas för ett år i taget och vid behov ändras med hänsyn till höjt basbelopp eller ändrade arbetsgivaravgifter. Förslag läggs om vissa begränsningar i möjligheten att ta ut straffavgifter på oguldna arbetsgivaravgifter. Slutligen föreslås att riksdagen i princip skall uttala att den s. k. 80–85-procentsregeln också skall gälla egenavgifter.

Bakgrund

Arbetsgivaravgifterna har drastiskt höjts under 1970-talet. Den allmänna arbetsgivaravgiften infördes i slutet på 1960-talet i samband med övergången från omsättningsskatt till mervärdeskatt och sattes då till 1 procent. 1970 fattade riksdagen på regeringens förslag beslut om höjning av arbetsgivaravgiften till 2 procent fr. o. m. 1971. 1972 beslöts om ytterligare höjningar av arbetsgivaravgiften fr. o. m. 1973. Den allmänna arbetsgivaravgiften för-

dubblades från 2 till 4 procent i samband med den första av de s. k. provisoriska skatteomläggningarna.

Samtliga s. k. provisoriska skatteomläggningar under 1970-talet har finansierats genom höjda arbetsgivaravgifter – den första genom höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften och de övriga genom höjda socialförsäkringsavgifter. Det är också genom höjda arbetsgivaravgifter som en betydande del av de senaste årens statliga utgiftsexpansion betalats. Från 1974 infördes en socialförsäkringsavgift för folkpensionering om 3,3 procent, och samma år höjdes socialförsäkringsavgiften för sjukförsäkring med 0,6 procentenheter till 3,8 procent, fr. o. m. 1975 höjdes socialförsäkringsavgiften för folkpensionering till 4,2 procent och socialförsäkringsavgiften för sjukförsäkring till 7 procent, och 1976 uppgår dessa avgifter till 6,2 resp. 8 procent. 1977 stiger socialförsäkringsavgiften för folkpensionering med ytterligare 0,6 procentenheter till 6,8 procent. Vidare stiger ATP-avgiften till 11,75 procent. Den var 10,5 procent från 1972 till 1974, 10,75 procent 1975 och är 11 procent 1976. Sedan 1973 har dessa avgifter stigit med sammanlagt ca 11 procentenheter.

Arbetsgivaravgifterna beräknas inte på samma underlag för egenföretagare som för anställda. För de senare beräknas avgifterna på lönen men för de förra på rörelseresultatet inkl. arbetsgivaravgifter. Avgifter har sålunda erlagts på avgifter. Avdrag för erlagda avgifter har fått göras med ett års eftersläpning och därvid inte mot rörelseinkomsten utan under allmänna avdrag. För anställda däremot har arbetsgivaren kunnat göra avdraget för samma verksamhetsår som avgifterna erlagts, och avgifterna har skattemässigt varit att jämställa med övriga arbetskraftskostnader. Detta har lett till att egenföretagare betalt högre avgifter för sig själva än för sina anställda på inkomster som ger samma netto efter skatt. I och med att avgifterna stigit år från år har olikheten i behandlingen av egenföretagare jämfört med anställda blivit ett allt större problem och en allt mer uppenbar orättvisa. Det avdrag på först 10 000 kr. och fr. o. m. 1976 på 18 000 kr. som egenföretagarna medgivits vid beräkning av den allmänna arbetsgivaravgiften har visserligen något mildrat snedheten i skattebelastningen i detta hänseende. Men detta har endast varit marginellt, eftersom den allmänna arbetsgivaravgiften svarar för mindre än 1/7 av de totala arbetsgivaravgifterna.

Vid de s. k. Haga II-överläggningarna våren 1975 kom regeringen och mittpartierna överens om finansieringen av 1976 års skatteomläggning. Skatteutredningen hade föreslagit en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften. Genom Haga II-överenskommelsen beslöts i stället dels vissa ytterligare höjningar av socialförsäkringsavgifterna, dels att det s. k. taket på socialförsäkringsavgifterna – dvs. att avgifter endast uttagits på den del av inkomsten som understeg 7,5 gånger basbeloppet – skulle tas bort. Fr. o. m. 1976 skulle socialförsäkringsavgifterna med undantag för ATP-avgiften tas ut på hela inkomsten. Denna omläggning beräknades tillföra statskassan en dryg miljard kronor i inkomster.

Moderata samlingspartiet sade nej till denna omläggning. Den var, menade vi, från principiell synpunkt felaktig: "Borttagandet av taket för uttag av socialförsäkringsavgifter leder till att dessa förlorar sin speciella karaktär. Avgifter kommer att utgå även på inkomster, där de inte är förenade med några sociala förmåner." Omläggningen skulle också, påpekade vi, medföra kraftiga marginalskattehöjningar på extrainkomster. "Egenföretagare och fria yrkesutövare kommer generellt att drabbas av denna högre marginals katt." Extrainkomster skulle ofta drabbas av marginals katter på över 90 procent.

Moderata samlingspartiets synpunkter beaktades inte när dessa frågor diskuterades vid Haga II-överläggningarna och därefter avgjordes i riksdagen under våren 1975. Senare erkände emellertid regeringen att Haga II-överenskommelsen lett till orimliga konsekvenser. Genom proposition 1975/76:46 om enhetliga regler för beräkning av socialförsäkringsavgifter och riksdagens bifall till denna överfördes skyldigheten att erlagga arbetsgivaravgifter på extrainkomster från inkomsttagaren till uppdragsgivaren/arbetsgivaren. De värsta orimligheterna från Haga II-överenskommelsen eliminerades därigenom i fråga om löntagares extrainkomster. För egenföretagare gjordes däremot inga ändringar.

I en kommittémotion (motion 1975/76:81) från moderata samlingspartiet med anledning av proposition 1975/76:46 föreslog vi ändrade regler för egenföretagarnas avgifter, nämligen dels att avdrag för egenavgift skulle medges för det inkomstår då avgifterna uppkommit, dels att avgifterna skulle få dras av mot rörelseinkomsterna och inte som allmänna avdrag. Ett likartat förslag väcktes av några center- och folkpartister (motion 1975/76:80). Motionerna ledde till att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställde att frågan skulle överlämnas till företagsskatteberedningen.

Moderata samlingspartiet tog i sin motion 1975/76:1979 med anledning av årets budgetproposition på nytt upp frågan om egenföretagarnas avgifter. I samband härmed redovisade vi också beräkningar, som visade effekterna av den gällande ordningen.

I uppställningen nedan har det i och för sig realistiska antagandet gjorts att egenföretagaren föregående år haft lika stora arbetsgivaravgifter som det år uppställningen avser. Om avgiften skulle ha varit mindre, hade den i uppställningen illustrerade effekten blivit större.

	Anställd	Egenföretagare
Inkomst	59 010	80 000
Allmän arbetsgivaravgift	2 360	2 480
Socialförsäkringsavgift för folkpensionering	3 659	4 960
Socialförsäkringsavgift för sjukförsäkring	4 721	6 400
ATP	5 391	7 150
Övriga arbetsgivaravgifter	1 033	—
Summa arbetsgivaravgifter	17 164	20 990
Beskattningsbar inkomst	54 510	54 510
Statlig inkomstskatt	10 064	10 064
Kommunal inkomstskatt	14 173	14 173
Summa direkta skatter	24 237	24 237
Summa skatter och avgifter	42 121	45 227
Inkomst efter skatt	34 773	34 773

Både den anställda och egenföretagaren har i detta exempel exakt lika stor inkomst efter skatt. Inte desto mindre betalar egenföretagaren 3 800 kr. mer i arbetsgivaravgifter än den anställdes arbetsgivare måste inleverera.

Om priserna från ett år till ett annat skulle öka med 10 procent och i exemplet ovan såväl den anställda som företagaren skulle öka sina inkomster exakt så mycket, som fordras för att inkomsten efter skatt skulle öka med 10 procent, då får vi den situation som illustreras i nedanstående uppställning.

	Anställd	Egenföretagare
Inkomst	68 668	118 787
Allmän arbetsgivaravgift	3 433	4 031
Socialförsäkringsavgift för folkpensionering	4 257	7 365
Socialförsäkringsavgift för sjukförsäkring	5 494	9 503
ATP	6 343	7 865
Övriga arbetsgivaravgifter	1 013	—
Summa arbetsgivaravgifter	20 540	28 764
Beskattningsbar inkomst	64 169	93 297
Statlig inkomstskatt	13 734	27 516
Kommunalskatt	16 684	24 257
Summa direkta skatter	30 418	51 773
Summa skatter och avgifter	42 121	80 537
Inkomst efter skatt	38 250	38 250

I detta fall betalar egenföretagaren hela 8 200 kr. mer i arbetsgivaravgifter. Men inte nog med det, han betalar dessutom 21 355 kr. mer i stats- och kommunalskatt än den anställda. Trots att hans redovisade inkomst före skatt är nästan dubbelt så stor som den anställdes, är inkomsten efter skatt lika stor. Egenavgifternas skattemässiga behandling leder alltså till en hård överbeskattning av egenföretagarna, som blir särskilt kännbar i tider med stigande löner och priser. Liknande effekter uppkommer, om exempelvis den allmänna arbetsgivaravgiften ökar. För egenföretagaren skulle i den situationen också den direkta skatten komma att öka, om han vill bibehålla samma inkomst efter skatt som den anställda.

Av tabellen nedan framgår vilka marginalsatser det blir fråga om för en egenföretagare.

Tabell Marginalbeskattning av egenföretagare. Procent

Beskattningsbar inkomst	Marginalskatt i statlig beskattning	Kommunalskatt	ATP	Diverse arbetsgivaravgifter	Total marginalskatt
60 000– 65 000	38,0	27,0	11,0	18,2	94,2
65 000– 70 000	43,0	27,0	11,0	18,2	99,2
70 000– 75 000	48,0	27,0		18,2	93,2
75 000– 80 000	48,0	27,0		18,2	93,2
80 000– 85 000	49,0	27,0		18,2	94,2
85 000– 90 000	49,0	27,0		18,2	94,2
90 000– 95 000	49,0	27,0		18,2	94,2
95 000–100 000	49,0	27,0		18,2	94,2
100 000–150 000	53,0	27,0		18,2	98,2
150 000–	57,0	27,0		18,2	102,2

Detta är uppenbarligen en orimlig skattesituation. Mot den bakgrunden upprepade vi i motionen 1975/76:1979 kravet på ändrade regler för den skattemässiga behandlingen av egenavgifterna i enlighet med vad vid tidigare anförts i motionen 1975/76:81. Vi begärde vidare att taket på socialförsäkringsavgifterna skulle återinföras.

Vårt krav på återinförande av taket på socialförsäkringsavgifterna har tidigare i år avvisats av riksdagen. I socialförsäkringsutskottets betänkande 1975/76:22 hänvisas till Haga II-överenskommelsen som motiv för avslaget:

Även detta yrkande har tidigare behandlats av riksdagen och avvisats med hänvisning till den trepartiuppgörelse mellan socialdemokraterna, centern och folkpartiet som ligger till grund för 1976 års skatteomläggning och till att ett återinförande kan beräknas medföra en minskning av förväntade intäkter för statsverket om ca en miljard kronor.

Enligt vår uppfattning är Haga II-överenskommelsen ett dåligt argument för att motsätta sig ändringar av de orimligheter som därigenom åstadkoms. Det argumentet skulle med samma tyngd kunna anföras som argument

för avslag på propositionen 1975/76:178. Det angivna inkomstbortfallet vid ett återinförande av taket är dessutom kraftigt överdrivet.

I enlighet med riksdagens skrivelse 1975/76:67 har frågan om den skattemässiga behandlingen av egenavgifterna överlämnats till företagsskatteberedningen. I propositionen konstateras dock att "med hänsyn till sina övriga arbetsuppgifter har beredningen emellertid saknat möjlighet att lägga fram ett förslag i sådan tid att det kunnat – efter sedvanlig remissbehandling – läggas till grund för en proposition i ämnet till 1975/76 års riksmöte". En ytterligare, icke oväsentlig orsak till att detta icke medhunnits torde vara att – trots att ovannämnda riksdagsskrivelse är daterad den 4 december 1975 – regeringen först i februari 1976 beslöt att överlämna frågan till företagsskatteberedningen.

Regeringens förslag

I propositionen 1975/76:178 har regeringen lagt förslag om ändrade regler för den skattemässiga behandlingen av egenföretagarnas egenavgifter. Förslaget står i princip i överensstämmelse med vad vi förordat i motionerna 1975/76:81 och 1975/76:1979, dvs. att egenavgifterna skall vara avdragsgilla mot inkomsten av rörelse – eller jordbruksfastighet – samt att avdraget skall få göras i den deklaration som avser det år då avgifterna erlagts. Regeringsförslaget innebär sålunda en förbättring för egenföretagarna i enlighet med de riktlinjer som vi angivit. Men även om de egentliga marginals-katterna kommer att understiga 100 procent blir, som framgår av tabellen på s. 7, marginalbeskattningen fortfarande mycket hård. I tabellens första kolumn återfinns den taxerade rörelseinkomsten. I kolumnen därefter redovisas inkomsten efter avdrag för egenavgifter enligt de av regeringen föreslagna schablonreglerna; beloppen i denna kolumn motsvarar i stort sett den inkomst av tjänst, som ger samma standard som vidstående rörelseinkomst i den första kolumnen. Den tredje kolumnen visar den aktuella marginals-katten i resp. inkomstläge och den sista kolumnen den margi-nalskatt som en löntagare i motsvarande inkomstläge har. Som framgår av tabellen har egenföretagaren med en inkomst svarande mot en normal industriarbetarlön en marginals-katt på över 70 procent. Det kan mot tabellen anföras, att de angivna marginals-katterna för en anställd i verkligheten är för låga, eftersom den anställdes arbetsgivare betalar arbetsgivaravgift för honom och att, om man tar hänsyn härtill, han i själva verket har lika hög marginals-katt som en egenföretagare. Det är riktigt. Systemet med arbetsgivaravgifter döljer den verkliga beskattningen. Det föreligger emellertid en reell skillnad mellan egenföretagaren och den anställda i det att den förre direkt och personligen känner av den högre, verkliga marginalbeskattningen. Den anställda känner endast indirekt av den verkliga beskattningen genom dess inverkan på prisbildningen och läget på arbetsmarknaden. Vi återkommer nedan härtill.

Rörelseinkomst i kronor år 1976	Verklig inkomst efter avdrag för egenavgifter i kronor	Marginalskatt för egenföre- tagaren i %	Marginalskatt för en anställd i mot- svarande inkomst- läge i %
60 000	49 000	71	59
70 000	52 000	74	64
80 000	65 000	74	64
90 000	73 000	75	69
100 000	81 000	79	74
150 000	124 000	83	79
200 000	166 000	86	83

Det förslag som moderata samlingspartiet lade fram i ovan nämnda motioner innebar att egenföretagaren skulle få göra avdrag för de faktiska arbetsgivaravgifter som han har att erlägga under ett verksamhetsår. Regeringsförslaget innebär att i stället ett schablonavdrag skall tillämpas. Motivet härför är att ett avdrag på grundval av uppskattade faktiska kostnader skulle vara förenat med betydande beräkningstekniska svårigheter. Vi är i princip beredda att acceptera att en schablon används.

Vi vill emellertid samtidigt understryka att tillämpandet av en schablon förutsätter att denna kontinuerligt justeras med hänsyn till arbetsgivaravgifternas och basbeloppets faktiska storlek. Därför bör schablonen fastställas för ett år i taget.

Vissa oklarheter föreligger om vad regeringsförslaget innebär. I propositionen synes man mena att det belopp som skall utgöra utgångspunkten för beräkning av de definitiva arbetsgivaravgifterna skall vara bruttointäkten i rörelsen minus avdragsgilla kostnader minus det föreslagna schablonavdraget. Om sålunda en rörelseidkare under 1976 haft avdragsgilla kostnader uppgående till 50 000 kr. och en bruttointäkt på 150 000 kr., skulle det belopp varpå arbetsgivaravgifterna schablonmässigt skulle beräknas uppgå till 100 000 kr. Det medgivna schablonavdraget blir 10 procent om 10 000 kr. plus 20 procent på resterande 90 000 kr., vilket ger 19 000 kr. Det belopp på vilket de definitiva arbetsgivaravgifterna skulle beräknas blir 81 000 kr. Om basbeloppet antas uppgå till 10 000 kr. blir

den allmänna arbetsgivaravgiften	2 520 kr.
folkpensionsavgiften	5 022 "
sjukförsäkringsavgiften	6 480 "
ATP-avgiften	7 150 "
Summa	21 172 kr.

Om emellertid de faktiska avgifterna överstiger 21 000 kr., är uppenbarligen 19 000 kr. ett för litet avdrag. Om icke desto mindre de definitiva arbetsgivaravgifterna beräknas på beloppet $100\,000 - 19\,000 = 81\,000$ kr., kom-

mer egenföretagaren att debiteras för höga sådana avgifter. Det faktum att han vid kommande års deklaration enligt propositionen skall få göra ett avdrag motsvarande skillnaden mellan de fastställda definitiva avgifterna och schablonavdraget ändrar inte detta förhållande.

Om detta är en korrekt tolkning av propositionen – vi är inte ensamma om att tro att så är fallet – är det enligt vår uppfattning en felaktig lösning. Schablonavdraget bör inte förekomma i beräkningsunderlaget, då de definitiva avgifterna fastställs. De definitiva arbetsgivaravgifterna bör fastställas som en lagstadgad procentandel av rörelseresultatet exkl. arbetsgivaravgifterna. Det torde inte vara några svårigheter att utarbeta tabeller för att underlätta den slutliga beräkningen i detta hänseende. För egenföretagaren i beräkningarna ovan skulle detta ge följande avgifter:

den allmänna arbetsgivaravgiften	2 446 kr.
folkpensionsavgiften	4 908 "
sjukförsäkringsavgiften	6 333 "
ATP-avgiften	7 150 "
Summa	20 837 kr.

För en egenföretagare med en rörelseinkomst inkl. arbetsgivaravgifter på 50 000 kr. leder en beräkning av de definitiva avgifterna med utgångspunkt från schablonavdraget till 261 kr. för höga avgifter. För den som inkl. avgifter har en rörelseinkomst på 150 000 kr. blir avgifterna 371 kr. för höga. Detta kan i och för sig synas vara små skillnader. Det finns emellertid enligt vår uppfattning ingen anledning att egenföretagarna skall betala slumpmässigt varierande för höga avgifter, endast därför att skattemyndigheterna inte skall behöva räkna ut de verkliga avgifterna. Detta bör enligt vår uppfattning komma till uttryck genom ett tillägg till anvisningarna till 41 b § i kommunalskattelagen.

En annan oklarhet i propositionen är hur reglerna om schablonavdrag skall tillämpas på egenföretag, där båda makarna arbetar och där den s. k. tredjedelsregeln – som vi betraktar som orättfärdig och vars tillkomst vi var emot – äger tillämpning. Det framgår sålunda inte av propositionen, om schablonavdraget skall tillämpas på den gemensamma rörelseinkomsten, innan denna fördelats på markarna, eller först då inkomsten fördelats. Den förra metoden leder till ett felaktigt resultat. Låt oss t. ex. se på ett par makar som gemensamt driver en rörelse och har en inkomst från denna på sammanlagt 150 000 kr. inkl. arbetsgivaravgifter. Härpå skulle ett schablonavdrag göras på 26 500 kr. Det är emellertid ett alldeles för litet avdrag. Hänsyn tas inte till att det är två personer som skall erlägga ATP-avgifter. De verkliga avgifterna kommer att uppgå till närmare 32 000 kr. Företagarparet i detta fall riskerar sålunda att dels för det aktuella verksamhetsåret få för hög inkomstskatt, dels att – om arbetsgivaravgiftsinbetalningarna ba-

seras på schablonavdraget – drabbas av krav på att inbetala betydande restavgifter.

Alternativt kan man tänka sig att rörelseinkomsten först fördelas mellan makarna och att schablonregeln därefter tillämpas. I detta fall skall enligt tredjedelsregeln den ena maken antas ha en inkomst på 50 000 kr. och den andra på 100 000 kr. Schablonavdragen blir 9 000 resp. 19 000 kr. En beräkning av de slutliga avgifterna ger 10 480 resp. 21 400 kr. Också i detta fall underskattar schablonavdraget de verkliga avgifterna, om än mindre än om den sammanlagda inkomsten läggs till grund för schablonavdraget – avdraget blir som synes 1 500 kr. större med denna metod. En anledning till att schablonavdraget i detta fall blir för litet är att hänsyn inte tagits till det förhållandet att 18 000-kronorsavdraget vid beräkning av den allmänna arbetsgivaravgiften delas upp mellan makarna i förhållande till deras inkomster: i detta fall får den ena maken vid beräkning av den allmänna arbetsgivaravgiften göra ett avdrag på 6 000 och den andra på 12 000 kr.

Här redovisade differenser skärper ytterligare kravet i det föregående på att inte schablonavdraget utan de verkliga avgifterna skall läggas till grund vid beräkningen av de definitiva egenavgifterna. Enligt vår uppfattning bör vidare den senare av de två diskuterade metoderna fastställas för användande av schablonavdraget, i fall då två makar gemensamt driver rörelse. Med tanke på att anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen eventuellt kan föranleda en annan tolkning, motiverar detta en precisering av anvisningarna i 22 § kommunalskattelagen. Där bör fastslås dels att schablonavdrag skall göras sedan inkomsten fördelats mellan makarna, dels att makarna skall ha rätt att dra av 15 procent av inkomsten understigande 100 000 kr., alltså också på de första 10 000 i inkomst. Makarna bör emellertid också ha rätt att tillämpa huvudregeln, om så bedöms lämpligare.

På ytterligare en punkt är propositionen oklar. Det gäller beräkningen av de arbetsgivaravgifter som skall inbetalas av egenföretagaren. Som redovisats ovan ger i många fall schablonavdraget ett för litet avdrag i förhållande till slutligt debiterade avgifter. Den som baserar sina inbetalningar av arbetsgivaravgifter på schablonavdraget riskerar alltså att senare krävas på resterande, icke inlevererade avgifter. Därvid skulle också en straffavgift kunna tänkas komma i fråga. Enligt vår uppfattning vore detta en orimlighet. Riksdagen bör fastslå att den som baserar sina preliminära arbetsgivaravgiftsinbetalningar på det beräknade schablonavdraget inte skall kunna belastas med straffavgifter ovanpå kravet att inleverera oguldna avgifter, bara för att schablonen underskattat de verkliga avgifterna.

Övriga frågor

Systemet med att avgifter uttagits på avgifter har, under en tid då dessa kraftigt skärpts, lett till i det föregående redovisade orättvisor för egenföretagare. Dessa elimineras genom de i propositionen 1975/76:178 före-

slagna åtgärderna och med de av oss i det ovan begärda justeringarna i regeringsförslaget. Kvar står emellertid, som vi också påvisat, att en egenföretagare med en inkomst, motsvarande en genomsnittlig industriarbetarlön, belastas med en marginals katt på nära 75 procent, även sedan de föreslagna åtgärderna genomförts. Det är enligt vår bestämda uppfattning fullständigt orimligt att en hantverkare, jordbrukare eller butiksinnehavare blott skall få behålla ca 25 kr. av varje nyförtjänad hundralapp, under det att 75 kr. skall gå till skatt, detta inte minst med tanke på att i dessa inkomster också kan ingå arbetsersättning för studerande barn, som tillfälligt hjälper till i rörelser, liksom för medarbetande make, om dennas arbetsinsats understiger 600 timmar eller överstiger 1/3 av nettointäkten av förvärvskällan. Dessa förhållanden ökar angelägenheten av de krav, som moderata samlingspartiet i andra sammanhang framför, bl. a. i fråga om marginals kattesänkningar, om borttagandet av 1/3-regeln vid beskattning av familjeföretag och sänkning av 600-timmarsgränsen för medarbetande make.

De mest uppmärksammade effekterna av Haga II-överenskommelsen hänger samman med borttagandet av taket på socialförsäkringsavgifterna – i kombination med avdragsreglerna. Det var detta som gav över 100-procentiga marginals katter. Genom förslaget i propositionen reduceras nu dessa marginals katter till mellan 75 och 86 procent. Även detta är emellertid marginals katter som verkar avhållande på lusten till företagande, arbete och initiativ. Kvar står också det enligt vår uppfattning principiellt felaktiga förhållandet att socialförsäkringsavgifter uttas på inkomster, där de inte motiveras av sociala förmåner. Avgifterna har härigenom förlorat sin karaktär av socialförsäkringsavgifter. De skiljer sig endast i ett hänseende från den allmänna arbetsgivaravgiften: de uttas på en egenföretagares inkomster också i det inkomstintervall upp till 18 000 kr., där den allmänna arbetsgivaravgiften inte utgår. Vi står mot denna bakgrund kvar vid vår uppfattning att taket på socialförsäkringsavgifterna motsvarande 7,5 gånger basbeloppet skall återinföras men avstår i denna motion från att som yrkande upprepa kravet, eftersom detta redan tidigare i år avvisats av riksdagen.

I socialförsäkringsutskottets ovan refererade utlåtande 1975/76:22 gjordes gällande att ett återinförande av taket på socialförsäkringsavgifterna skulle "medföra en minskning av förväntade intäkter för statsverket om ca en miljard kronor". Detta är en felaktig siffra. Den tar inte hänsyn till att, om taket återinförs, arbetsgivarna samtidigt förlorar ett avdrag motsvarande den del av socialförsäkringsavgifterna som ligger ovanför taket. I fråga om den offentliga verksamheten minskar kostnaderna i motsvarande mån som avgifterna blir mindre. Eftersom ca 25 procent av alla sysselsatta arbetar inom den offentliga sektorn, bör ett återinförande av taket på socialförsäkringsavgifterna innebära en kostnadsminskning på ca 300 milj. kr. För näringslivets vidkommande ökar de skattepliktiga vinsterna med ca 900 milj. kr. Det torde vara realistiskt att räkna med att detta leder till ökade skatteinkomster av storleksordningen 400 milj. kr. Om vi sålunda utgår

från finansdepartementets beräknade bruttokostnad för ett återinförande av taket på 1 200 milj. kr., skall härifrån dras åtminstone 700 milj. kr., och nettokostnaden stannar vid högst 500 milj. kr. med detta statiska beräkningssätt. Vi tror emellertid att minskningen blir än mindre. Det är självklart att drygt 80-procentiga marginalsatser påverkar arbetsviljan hos de människor det här är fråga om. Enligt vår bedömning blir det fråga om ett inkomstbortfall på högst några 100 milj. kr., om alls något.

I propositionen 1975/76:178 uttalas att regeringen till höstriksdagen avser att förelägga riksdagen förslag om ändring i tillämpningen av den s. k. 80–85-procentsregeln, så att denna fortsättningsvis även tar hänsyn till egenavgifter. En sådan ändring är enligt vår uppfattning angelägen och bör föranleda ett principuttalande redan av vårriksdagen.

Hemställan

Mot bakgrund av det anförda hemställs
att riksdagen beslutar

1. att i enlighet med vad som i motionen anförts schablonavdraget skall fastställas för ett år i taget,
2. att vid beräkning av definitiva egenavgifter de verkliga avgifterna – ej schablonmässigt beräknade sådana – skall ligga till grund och att därför anvisningarna till 41 b §, första stycket, i kommunalskattelagen enligt regeringsförslaget kompletteras genom att följande mening tilläggs:
"Egenavgiften beräknas som viss i lag bestämd andel av inkomsten från ifrågavarande förvärvskälla exklusive egenavgiften."
3. att anvisningarna till 22 §, punkt 2 a, i kommunalskattelagen kompletteras så att efter tredje stycket enligt regeringsförslaget ett nytt stycke införs med följande lydelse:
"I fråga om makar, som gemensamt driver rörelse eller jordbruksfastighet, skall, innan schablonavdraget beräknas, inkomsten fördelas mellan makarna i enlighet med härför gällande regler. Makarna får, även i fråga om den del av inkomsten som understiger 10 000 kr., göra ett schablonavdrag på 15 procent."
4. att i fall, då inbetalningar av preliminära socialförsäkrings- och arbetsgivaravgifter gjorts, så att dessa beloppsmässigt motsvarar det medgivna schablonavdraget, skall, om de preliminära inbetalningarna inte täcker de definitiva avgifterna, någon straffavgift inte utgå på den del av de oguldna avgifterna, som motsvarar skillnaden mellan definitiva avgifter och avgifterna enligt schablonavdraget,

5. att uttala att den i propositionen aviserade utvidgningen av 80–85-procentsregeln till att omfatta även egenavgifterna skall tillämpas fr. o. m. 1977 års taxering.

Stockholm den 24 maj 1976

GÖSTA BOHMAN (m)

NILS CARLSHAMRE (m)

ERIC KRÖNMARK (m)

ALLAN HERNELIUS (m)

CARL-WILH. LOTHIGIUS (m)

TAGE MAGNUSSON (m)

i Borås

STAFFAN BURENSTAM LINDER (m)

BRITT MOGÅRD (m)

ASTRID KRISTENSSON (m)

G. IVAR VIRGIN (m)

PER PETERSSON (m)

i Gäddvik